

Co warto wiedzieć o Unii Europejskiej?

Początki Unii Europejskiej

Powstanie Unii Europejskiej było efektem wieloletniego, rozpoczętego po II wojnie światowej, procesu integracji europejskiej, obejmującego początkowo kraje Europy Zachodniej, a od lat 90. XX w. także państwa Europy Środkowowschodniej. Od 1 listopada 1993 w skład UE weszło 12 państw członkowskich Wspólnot Europejskich: Belgia, Dania, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Niemcy, Portugalia, Wielka Brytania i Włochy. Do tej grupy 1 stycznia 1995 roku dołączyły takie kraje jak: Austria, Finlandia i Szwecja. Dalsze rozszerzenie UE objęło głównie państwa z byłego bloku komunistycznego; 1 maja 2004 członkami UE zostały: Cypr, Czechy, Estonia, Litwa, Łotwa, Malta, Polska, Słowacja, Słowenia i Węgry, 1 stycznia 2007 — Bułgaria i Rumunia, a od 1 lipca 2013 Chorwacja.

Obecnie Unia Europejska liczy 27 państw członkowskich. Wielka Brytania wystąpiła z UE 31 stycznia 2020 r.

Traktat o Unii Europejskiej, czyli tzw. traktat z Maastricht podpisano 7 lutego 1992 r. Na mocy tego dokumentu 1 listopada 1993 r. powstała Unia Europejska. W Maastricht rozszerzono zakres wspólnej polityki gospodarczej. Opracowano także harmonogram wprowadzenia Unii Gospodarczo-Walutowej, czego efektem było przyjęcie wspólnej waluty euro od 1999 r. Kolejną ważną umową był tzw. traktat amsterdamski z 2 października 1997 r., który zmieniał część ustaleń z Maastricht.

26 lutego 2001 r. podpisano tzw. traktat nicejski reformujący instytucje unijne w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania po kolejnym rozszerzeniu UE. Na szczycie w Nicei proklamowano również Kartę praw podstawowych UE, mającą gwarantować prawa człowieka i swobody obywatelskie.

W 2012 r. Unia Europejska została uhonorowana Pokojową Nagrodą Nobla. Komitet Noblowski w uzasadnieniu podkreślał rolę, jaką Unia odegrała w jednoczeniu Starego Kontynentu: w procesie odbudowy po wojnach światowych i szerzeniu stabilności w krajach postkomunistycznych po upadku muru berlińskiego.

Cele i wartości Unii Europejskiej

Cele i wartości stanowiące podstawę Unii Europejskiej są określone w traktacie lizbońskim oraz w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej.

Najważniejsze cele Unii Europejskiej obejmują:

- wspieranie pokoju, wartości UE i dobrobytu obywateli UE
- zagwarantowanie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości w przestrzeni bez granic wewnętrznych,
- promowanie zrównoważonego rozwoju opartego na trwałym wzroście gospodarczym i stabilności cen, na wysoce konkurencyjnej gospodarce rynkowej umożliwiającej pełne zatrudnienie i postęp społeczny oraz na ochronie środowiska,
- zwalczanie wykluczenia społecznego i dyskryminacji,
- zwiększanie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz solidarności między państwami członkowskimi,
- ochrona bogatej różnorodności kulturowej i językowej,
- wspieranie postępu naukowo-technicznego,
- ustanowienie unii gospodarczej i walutowej, której walutą jest euro.

Wartości Unii Europejskiej są wspólne dla społeczeństw państw członkowskich, w których najważniejsze są:

- włączenie społeczne,
- tolerancja,
- sprawiedliwość,

- solidarność,
- niedyskryminacja.

Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości.

Godność człowieka jest nienaruszalna. Musi być szanowana i chroniona. Stanowi podstawę praw podstawowych.

Wolność poruszania się daje obywatelom prawo do swobodnego przemieszczania się po Europie i przebywania na terytorium Unii. Swobody jednostki, takie jak poszanowanie życia prywatnego, wolność myśli, wyznania, zgromadzeń i wypowiedzi oraz swobodny dostęp do informacji są chronione na mocy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Podstawą funkcjonowania UE jest **demokracja** przedstawicielska. Każdy obywatel Unii korzysta również z praw politycznych. Obywatele Unii Europejskiej mają prawo kandydować i głosować w wyborach do Parlamentu Europejskiego.

Wszyscy obywatele Unii Europejskiej są **równi wobec prawa**. Zasada równości kobiet i mężczyzn leży u podstaw wszystkich polityk europejskich i stanowi podstawę integracji europejskiej. Ma ona zastosowanie we wszystkich dziedzinach. Zasada równego wynagrodzenia za pracę o równej wartości została zapisana w traktacie w 1957 r. Choć wciąż zauważalne są pewne nierówności, UE poczyniła w tym względzie znaczne postępy.

Unia Europejska opiera się na zasadzie **praworządności**. Oznacza to, że podstawą wszystkich jej działań są traktaty, przyjęte dobrowolnie i demokratycznie przez jej państwa członkowskie. Sprawiedliwości i prawa strzeże niezależne sądownictwo. Państwa członkowskie uznały ostateczną właściwość Trybunału Sprawiedliwości, którego wyroki muszą być przestrzegane przez wszystkich.

Prawa człowieka są chronione na mocy Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Obejmują one prawo do bycia wolnym od dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, a także prawo do ochrony danych osobowych i prawo do dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Symbole Unii Europejskiej

Najbardziej rozpoznawalny symbol Unii Europejskiej to jej flaga. Jest na niej przedstawiony okrąg złożony z dwunastu złotych gwiazd na lazurowym tle. Autorem koncepcji flagi jest Arsene Heitz, zaś szczegółowy układ, proporcje i kolory zostały opracowane przez Paula M.G. Lévy'ego. Flaga symbolizuje solidarność i harmonię między narodami Europy. Liczba gwiazd nawiązuje do starożytnej symboliki liczby 12, oznaczającej doskonałość i całość, nie zależy natomiast od liczby krajów członkowskich Unii Europejskiej. Krąg zaś, w który gwiazdy zostały ułożone, jest między innymi symbolem jedności.

Drugim symbolem Unii Europejskiej jest hymn, czyli fragment IX Symfonii Ludwiga van Beethovena do tekstu poematu Fryderyka Schillera „Oda do radości”. Celem ustanowienia hymnu europejskiego nie jest zastąpienie hymnów narodowych poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej, lecz uczczenie wspólnych wartości. Jest on odtwarzany podczas doniosłych uroczystości z udziałem przedstawicieli UE i przy okazji różnego rodzaju wydarzeń o charakterze europejskim.

W których krajach walutą jest Euro?

Euro jest najbardziej widocznym symbolem integracji europejskiej. W życiu codziennym z Euro korzysta ponad 340 milionów osób, co oznacza, że jest to druga najczęściej używana waluta na świecie. Każdy podróżujący docenia korzyści płynące ze wspólnej waluty.

Euro (€) używane jest oficjalnie w 19 spośród 27 państw członkowskich UE. Państwa, które przyjęły Euro jako swoją walutę, wspólnie tworzą tzw. strefę euro, a należą do niej takie państwa

jak: Austria, Belgia, Cypr, Estonia, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Irlandia, Włochy, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Malta, Holandia, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Hiszpania.

Instytucje Unii Europejskiej

Do najważniejszych instytucji Unii Europejskiej należą:

- Parlament Europejski, zajmujący się m.in. uchwalaniem prawa oraz udziałem w negocjacjach nad unijnym budżetem.
- Komisja Europejska, dbająca o interesy Unii Europejskiej, proponująca prawo oraz je egzekwująca. Do jej obowiązków należy też realizacja unijnego budżetu. Składa się z komisarzy z każdego kraju.
- Rada Europejska określa ogólny kierunek polityki oraz priorytety Unii Europejskiej. Zasiadają w niej szefowie państw i rządów, przewodniczący Komisji Europejskiej oraz tzw. szef unijnej dyplomacji.
- Rada Unii Europejskiej składa się z ministrów wszystkich państw członkowskich. To organy Unii Europejskiej, w którym kraje reprezentują swoje interesy. Razem z Parlamentem Europejskim tworzy prawo. Państwa Unii Europejskiej na zmianę przewodniczą jej obradom w ramach prezydencji.
- Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej dokonuje wykładni prawa unijnego, aby zapewnić jego stosowanie w taki sam sposób we wszystkich państwach członkowskich. Rozstrzyga też spory prawne między rządami krajów Unii a jej instytucjami.
- Europejski Bank Centralny (EBC) zarządza euro oraz ustala ramy polityki gospodarczej oraz pieniężnej Unii Europejskiej i ją realizuje. Głównym celem EBC jest utrzymywanie stabilności cen i tym samym wspieranie zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego.

Strefa Schengen a Unia Europejska

Strefa Schengen uznawana jest za jeden z filarów integracji europejskiej. Zasady strefy Schengen znoszą kontrole na jej wewnętrznych granicach, jednocześnie harmonizując i wzmacniając bezpieczeństwo jej zewnętrznych granic. Ogólna zasada stanowi, że gdy ktoś dostanie się do strefy Schengen, może podróżować z jednego kraju członkowskiego do drugiego bez kontroli na granicach. Strefa Schengen oznacza również wspólną politykę wizową dla krótkich pobytów obywateli krajów spoza UE. Turyści i przedsiębiorstwa również korzystają z dobrodziejstw strefy Schengen.

Strefa Schengen nie pokrywa się z terytorium Unii Europejskiej. Do krajów z EU, które nie należą do strefy Schengen zaliczamy: Cypr, Bułgarię, Irlandię, Rumunię oraz Chorwację.

Pozostałe kraje Unii Europejskiej czyli Austria, Belgia, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Malta, Niemcy, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Szwecja, Węgry, Włochy zaliczamy do Strefy Schengen. Oprócz nich należy do niej także: Norwegia, Islandia, Liechtenstein i Szwajcaria.

Źródła:

europa.eu

granica.gov.pl

europarl.europa.eu